

**Sr. Presidente do Consello Forestal de Galicia, Consellería do Medio Rural
Xunta de Galicia**

**PLADIGA 2020. Reflexións, propostas e solicitude urxente de xuntanza do
Consello Forestal de Galicia.**

"A loucura e seguir facendo o mesmo e esperar resultados diferentes"

O Plana de prevención de incendios elaborado unilateralmente pola Xunta de Galicia segue na mesma dinámica dos últimos anos, apostando todo á extinción e afondando no "cancro con metástase" que supoñen os incendios forestais para os montes e ecosistemas forestais de Galicia.

As distintas organizacións sociais temos detectado fallos e eivas que afectan ao normal funcionamento na aplicación do PLADIGA, fallos e eivas do conxunto do plan de prevención de incendios forestais da Xunta de Galicia que afectan gravemente ao patrimonio natural, á economía e ao conxunto da sociedade do país, mais a teimudez e a política unilateral imposta polo goberno da Xunta de Galicia nin procura a busca de solucións nin de alternativas para saír da espiral "máis incendios, máis medios, máis incendios, máis...". Tendo en consideración que estamos a mediados de setembro do 2020 podemos dicir e afirmar que:

- Dende os primeiros PLADIGAS ata hoxe séguese sen ter en consideración as situacións meteorolóxicas que se producen ao longo do ano, séguese coa tradicional definición da "época de máximo risco" que nalgúns casos se ten ampliado ata o 31 de outubro. Os incendios forestais non teñen data fixa no calendario. O incremento do número de incendios forestais, a situación pola que están a pasar os nosos ecosistemas forestais e o propio cambio climático, "Crise Climática Global", obrigan a que o operativo de prevención e extinción de incendios forestais se poida expandir ou contraer en función das necesidades reais que se produzan en cada momento cos medios materiais, técnicos e humanos precisos.

- Nos últimos anos, en épocas de máximo risco, hai unha falla de vixilancia as 24 horas do día en días de perigo alto ou extremo con moitas zonas de "sombra" (os incendios son comunicados polos cidadáns ou os medios dos servizos forestais nos seus desprazamentos cotiás...). Hai incendios que cando se sabe deles xa teñen unhas dimensións considerables cun maior risco de propagación, maior risco para as persoas e os bens, incremento dos custes de extinción, etc... Non se poden ter pechadas casetas/torretas de vixilancia estratéxicas para unha

axeitada protección dos ecosistemas forestais substituíndo exclusivamente por cámaras, estes puntos de vixilancia con profesionais. A vixilancia a través dos postos fixos segue sendo o mellor e máis eficaz método de detección e prevención de incendios. Os vixiantes son habitualmente xente da zona onde realizan o seu traballo e coñecen os lugares e teñen unha gran experiencia na detección inmediata e a interpretación da vexetación que está ardendo inicialmente, así como os accesos máis doados para os medios de extinción.

Nos incendios da Bisbarra de Monterrei en días con grandes incendios e con (IRDI extremo) (por exemplo o 24 de xullo) non había en todo o Distrito XIV Verín-Viana unha soa caseta operativa de noite no conxunto do distrito forestal.

- Non se cobren tódalas baixas do persoal de prevención e extinción propias (brigadas da Xunta de Galicia tanto fixos como fixos-discontinuos). Moitas brigadas día tras día só entran con dous ou tres compoñentes ou incluso 1 só compoñente, cando a media debe de ser de cinco brigadistas/bombeiros forestais como mínimo por brigada para garantir a operatividade e a protección, tanto dos compoñentes das brigadas de extinción-prevenición como para a protección da colectividade e dos ecosistemas.

Na noite do 26 de xullo no Distrito Forestal XII Miño-Arnoia con (IRDI extremo) en parte da noite había operativa unha soa brigada integrada por tres compoñentes (Distrito Forestal cunha superficie de máis de 112.000 hectáreas).

- O convenio coa FEGAMP é un paso atrás na imprescindible profesionalización duns traballos de alto risco. Non se garanten unhas condicións salariais axeitadas, non se garante o equipamento material e técnico axeitado, non se garante a formación imprescindible para a extinción de incendios e a realización das labores de prevención polos traballadores e traballadoras contratadas polos concellos. A selección do persoal tampouco se realiza baixo criterios e principios de publicidade, mérito e capacidade. Todo isto, demostrado nos últimos anos, conleva unha maior descoordinación, menor eficacia, maior desprofesionalización duns traballos onde o perigo e o risco son unha constante.

- Vehículos autobombas, imprescindibles para a extinción de incendios, non se cobren as 24 horas do día. Débense cubrir tódalas baixas ou xubilacións de autobombistas. Débese realizar un reparto das autobombas en función do valor dos ecosistemas e das localizacións máis estratéxicas para a súa eficaz operatividade.

- Baixas de axentes forestais sen cubrir (Distritos Forestais onde tiña que haber entre 20-23 axentes ambientais/axentes forestais só están operativos para traballos de prevención-extinción de incendios 14-15 axentes). Isto afecta directamente á eficacia do operativo de prevención-extinción de incendios, maior carga de traballo, suspensión de vacacións, incumprimento da lexislación existente en canto a compatibilización da vida laboral e familiar, maior perigo para os ecosistemas forestais de Galicia por unha menor protección, maior tempo de reacción diante dos incendios e menor eficacia por non poder realizar as labores propias destes profesionais por falla de persoal. En Distritos Forestais cunha superficie de máis de 112.000 hectáreas hai quendas nas que só se conta con un axente na metade da xornada. Distritos forestais con 113.000 hectáreas teñen menos axentes forestais/ambientais que distritos con só 59.000 hectáreas, feito agravado nos últimos anos por baixas médicas, xubilacións ou disgregación dos axentes en dúas consellerías. Polo que se cobren os servizos con moitos menos efectivos.

Este ano asignaron nalgún distrito tarde e mal a tres axentes ambientais sen formación previa e para cubrir só até o mes de outubro as vacantes que é preciso cubrir todo o ano.

- Infrautilización de medios e recursos con que conta o conxunto de Galicia (medios de concellos, mancomunidades, deputacións, consellerías...). Medios gardados nos garaxes ao non estar integrados no operativo de prevención e extinción de incendios forestais PLADIGA. O que demostra a falla dun “Plan de Emerxencias de Incendios Forestais Integral”, plan que debe contar cun “mapa de Medios e Recursos” dispoñibles para axudar na loita contra os incendios forestais cando se precisa e cando se producen. A falla deste mapa de medios e recursos fai que se produzan desprazamentos de medios dos Servizos Forestais a máis de 100 quilómetros dentro da provincia mentres a carón de onde se produce o incendio forestal (5-15 minutos) hai autobombas ou maquinaria parada, infrautilizada. É preciso optimizar os medios e recursos públicos dispoñibles e con elo melloraremos a operatividade, melloraremos o tempo de reacción, melloraremos a extinción dos incendios e minimizaremos os efectos dos mesmos cando se produzan.

Non é certo que haxa 7.000 persoas no operativo de extinción de incendios forestais de Galicia pois moitas das persoas que din estar operativas, na realidade, non están a disposición ou sinxelamente son prazas vacantes ou baixas sen cubrir.

- Incumprimento e falla de coñecemento, do persoal asignado ao PLADIGA, do "Plan de Prevención de Riscos Laborais" e dos "Plans de Acción" a levar adiante nos servizos forestais públicos da Xunta de Galicia. Tanto ao Servizo de Prevención e Defensa Contra Incendios Forestais como aos Distritos Forestais tense solicitado de palabra e por escrito o cumprimento da normativa de aplicación.

- Os traballos de extinción de incendios forestais son labores de alto risco. Despois de 25 anos da aprobación da Lei 31/1995 de Prevención de Riscos Laborais, actualizada polo Real Decreto lexislativo 5/2000 e reformada pola Lei 53/2003, non se imparte a imprescindible formación a todo o persoal que participa no PLADIGA, nin sequera se informa ao persoal de maneira axeitada. É bo lembrar que a prevención e a extinción de incendios forestais é un dos sectores con maior siniestralidade e con máis mortes por accidentes laborais. É urxente por en marcha cursos de formación e a aplicación efectiva do plan de acción elaborado polo servizo de prevención, e medidas axeitadas para mellorar a operatividade e a prevención de accidentes previsibles e evitables.

- Na maioría dos Distritos Forestais non hai reunións para, alomenos, analizar os erros que se producen, buscar a forma de mellorar a operatividade e funcionamento do Distrito, coordinar os propios medios con que conta a Consellería, coordinarse axeitadamente con outros medios que integran o operativo PLADIGA, etc... Non se respectan a distintas estruturas operativas do Distrito nin as funcións de cada un dos seus integrantes. Na ampla maioría dos casos funcionase por inercia e sen un obxectivo claro. Distritos onde non hai ningunha reunión ao longo de todo o ano, sen unificar criterios na xestión do persoal propio, organización do traballo, horarios, vacacións, reunións de coordinación, estrutura e funcionamento dos distritos forestais. 19 distritos forestais en Galicia, 19 territorios que funcionan cada un á súa maneira, sen protocolos claros e sen unificación dos criterios máis básicos.

- Os traballos de prevención de incendios (áreas cortalumes, devasas, faixas auxiliares de pistas e camiños, desbousados, faixas de xestión de biomasa...), non se realizan ao seu debido tempo nos últimos anos. Na "Época de Máximo Risco", a maioría dos traballos de prevención do 2020 están sen realizar ou estanse realizando a presa e ao chou. Unha boa parte realízanse fóra da época axeitada non cumprindo co obxectivo que debe ter unha política de prevención de incendios forestais. Feitos e actuacións que lamentablemente ocorreron no ano 2017, no 2018 e no ano 2019. Feito e actuacións que de novo se están

repetindo neste 2020. Os traballos de prevención de incendios forestais e de xestión de biomasa deben realizarse antes do mes de xullo de cada ano.

- Nos PLADIGAS faise referencia a accións dirixidas a poboación, entre outras “accións sociolóxicas e de educación ambiental”. Outra mentira máis, pois a realidade é que a maior parte das chamadas “Aulas Forestais” están pechadas. Non houbo, nin hai, campañas de formación/sensibilización dirixidas ao conxunto da poboación escolar e tampouco á cidadanía. Un dos teóricos obxectivos que non se cumpren por que non hai vontade de levar adiante estas actuacións imprescindibles para mudar comportamentos, "non se valora o que non se coñece". Se queremos cambiar determinadas pautas de comportamento e se queremos que se poñan en valor os ecosistemas forestais de Galicia, débense levar adiante campañas de educación e sensibilización dirixidas á poboación escolar e ao conxunto da cidadanía. Incluso os propios datos facilitados nos PLADIGAS e nas estatísticas da Consellería do Medio Rural, non se corresponden coa realidade das actuacións levadas a cabo.

- Convenio de colaboración coas forzas armadas do Estado español para a prevención de incendios forestais, nin cumpriu nin cumpre cós seus obxectivos. Outro gasto cargado aos contribuíntes de Galicia, inxustificado e de demostrada ineficacia. Cos preto de 600.000 euros (media orzamentada nos últimos anos para a colaboración da operación "Centinela") poderíanse cofinanciar programas agroambientais para controlar o uso tradicional do lume como ferramenta, programas de educación/sensibilización medioambiental, ou xestionar a biomasa nas faixas de prevención ao longo de 2.400 quilómetros de camiños forestais e estradas. Preguntámonos, ao igual co resto da poboación de Galicia, canto custou o despliegue da UME nos incendios acontecidos nos últimos anos: catro millóns e medio de Euros, cinco millóns de Euros? de media anual. É imprescindible informar e ser transparente no gasto do diñeiro público así como ter en consideración a súa eficacia ou dispendio, de ser caso.

- Falla de divulgación do PLADIGA entre os propios integrantes que teñen que cumprir este protocolo de actuación. O PLADIGA, presentado tódolos anos no Consello Forestal de Galicia e aprobado polo Consello da Xunta de Galicia, non deixa de ser un plan mediático, pois unha boa parte do operativo de prevención e extinción de incendios forestais non o coñece. Non se coñecen as funcións nin responsabilidades que cada un dos colectivos ten, obxectivos, prioridades, etc... Non resulta doado cumprir un plan cando non se da a coñecer ao conxunto das persoas e colectivos que participan no mesmo.

- Nos incendios forestais prodúcese a morte de centos de miles de animais, tanto domésticos como silvestres, que son atrapados polas lapas. En moitos países hai elaborados protocolos de actuación para evacuar os animais domésticos así como protocolos para proceder á protección e rescate de mamíferos e aves silvestres, co fin de realizar estes traballos con criterios de profesionalidade e eficacia. Nas 179 páxinas do PLADIGA non hai unha soa liña adicada á protección e rescate dos animais no caso de incendio forestal, polo que urxe elaborar un protocolo de actuación en colaboración cos veterinarios, biólogos, asociacións, etc...

- O informe elaborado polo Consello de Contas no 2016 debería facernos reflexionar a todos e todas (O Plan Forestal de Galicia elaborado no 1992 e que sinalaba o roteiro da política forestal ata o ano 2030 previa que se adicara un 13% do diñeiro a prevención e extinción de incendios e o 87% ao fomento e desenvolvemento forestal). A realidade é que se adica máis dun 80% a extinción de incendios forestais e un escaso 20% á prevención ou políticas de desenvolvemento dos ecosistemas forestais (estamos moi lonxe do que ten que ser unha política forestal equilibrada na que se busque a sustentabilidade do patrimonio forestal e dos ecosistemas de Galicia). No 2020 séguese cos mesmos erros que os denunciados no 2016 polo Consello de Contas de Galicia.

- O caso da provincia de Ourense merece unha análise aparte pola incidencia e efectos da lacra incendiaria nos seus ecosistemas. Ano tras ano Ourense soporta unha media da metade dos incendios forestais de Galicia e no territorio desta provincia calcínase entre o 30% ao 50% da superficie do conxunto do territorio galego. Ourense precisa máis medios, máis recursos, unha maior prevención e un trato diferenciado polo número anual tanto de incendios como pola superficie calcinada.

- Investigación de causas. Para realizar unha boa prevención é preciso realizar unha investigación profesional, específica e axeitada. Dada a alta intencionalidade en determinados territorios de Galicia, dado que os lumes se producen recorrentemente nos mesmos lugares e dada a comprobada e demostrada ineficacia na investigación, ou cambiamos a maneira de proceder ou seguimos incorrendo nos mesmos erros. *"Cada incendio ten que ter nome e apelidos"*. En Galicia máis do 99% dos incendios forestais son causados polo ser humano (intencionados, neglixencias, accidentes), polo tanto son previsibles e evitables. Unha boa prevención pasa previamente por unha axeitada

investigación das causas, pautas de comportamento dos incendiarios, fallos e incumprimento do lexislado na rede de infraestruturas, etc...

- A política forestal deseñada nas últimas décadas supón un menosprezo da actividade labrega e dos ecosistemas forestais autóctonos. Destruíuse por completo a “paisaxe de mosaico” típica do territorio galego, fomentando unicamente monocultivos de especies de crecemento rápido, mentres se relegaban as masas autóctonas a meros redutos e se expulsaba a gandería dos montes. Isto supón un prexuízo importante para as economías locais e afonda no problema do despoboamento rural.

- COVID-19. Dada a situación creada pola pandemia a nivel global, tendo en consideración os consellos, as directrices e protocolos elaborados, non é de recibo que nos Servizos Públicos Forestais da Xunta de Galicia non se cumpra estritamente co aconsellado e legalmente establecido.

Rexistráronse sendos escritos dirixidos ao Sr. Presidente do Consello Forestal de Galicia, Conselleiro do Medio Rural, tanto antes do comezo da campaña de "máximo risco" como a finais de agosto de 2020. Lembrar a situación producida no Distrito Forestal de Condado-Paradanta.

Dito todo o anterior e dado que seguimos na mesma dinámica dos últimos anos, tendo en consideración que nin os nosos ecosistemas, nin a nosa economía, nin o propio futuro económico do país pode seguir aturando esta situación, dende AMIGOS DA TERRA e SINDICATO LABREGO GALEGO solicitamos:

Reunión urxente do Consello Forestal de Galicia, para analizar as eivas apuntadas e outras que poidan propoñer as distintas organizacións que formamos parte do Consello Forestal de Galicia. Consensuar e intentar buscar as correspondentes solucións co fin de minimizar os efectos que os incendios forestais poden causar aos montes e ecosistemas de Galicia no que queda de 2020 e nos vindeiros anos.

Amigos da Terra Galicia e o Sindicato Labrego Galego solicita tratar especificamente as seguintes propostas, para a súa análise e estudo, polo Consello Forestal de Galicia:

1. Cobertura inmediata de tódalas vacantes existentes e reforzo do operativo nas zonas máis sensible pola alta actividade incendiaria (bombeiros

forestais integrantes das brigadas, vixiantes de incendios, autobombistas, axentes forestais/axentes ambientais, condutores/as).

2. Nas Zonas de Alto Risco de Incendio e nas Parroquias de Alta Actividade Incendiaria é preciso deseñar un plan de choque para saber as causas, motivacións e as solucións por ser os incendios, en moitos casos, recorrentes nas últimas décadas. Incendios que afectan moi negativamente á propia viabilidade socioeconómica destas zonas.
3. Achegar o PLADIGA 2020 a tódalas persoas integrantes do mesmo (institucións e persoal que ten que cumprir con este plan de loita contra incendios forestais) e dalo a coñecer para a súa correcta aplicación. Desta maneira mellorarase a eficacia facendo máis efectivo o cumprimento deste protocolo de actuación.
4. Dar a coñecer o Plan de Prevención de Riscos Laborais elaborado polo Servizo de Prevención de Riscos Laborais, posta en marcha do Plan de Acción, formar a todo o persoal que está integrado no PLADIGA e dotar a todo o persoal dos medios que aparecen recollidos no Plan de Acción para unha axeitada prevención de riscos laborais.
5. Unificar criterios na xestión do persoal propio da Consellería do Medio Rural: organización do traballo, horarios, vacacións, reunións de coordinación, estrutura e funcionamento dos 19 Distritos Forestais de Galicia.
6. Facer un seguimento dos horarios, vacacións, asuntos propios e organización dos distritos, distribución dos medios materiais e técnicos, organigrama e funcionamento para evitar os agravios existentes.
7. Elaboración de protocolo de actuación para a evacuación, rescate e cura de animais domésticos e silvestres no caso de ser afectados por incendios forestais en Galicia.
8. Revisar a política forestal do país, facendo fincapé nas limitacións ás superficies continuas de monocultivos, na recuperación de masas autóctonas, no fomento da actividade gandeira e na recuperación de superficie agraria útil.

9. Aplicación estrita dos protocolos COVID-19 co fin de protexer ao conxunto dos traballadores e traballadoras públicos dos Servizos Forestais da Xunta de Galicia e ao conxunto da sociedade.

Ourense, 15 de setembro de 2020